

Wydział Architektury Wnętrz i Scenografii

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

Recenzja rozprawy doktorskiej pani mgr Iwony Stachury sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki piękne wszczętym przez Radę Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Pani mgr Iwona Stachura ukończyła studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Dyplom z malarstwa pod kierunkiem profesora Jerzego Kałuckiego obroniła w 1996 roku. Od czasu uzyskania dyplomu konsekwentnie rozwija swoją twórczość, biorąc udział w wystawach i projektach artystycznych. Poza malarstwem zajmuje się tkaniną artystyczną a w ostatnim okresie także fotografią. Jest również kuratorem wystaw.

Pracuje jako nauczyciel rysunku i malarstwa w Zespole Państwowych Szkół Plastycznych im. Józefa Szermentowskiego w Kielcach. W latach 2008-2014 uczestniczyła w dorocznych wystawach okręgowych ZPAP Okręg Kielecki, a w latach 2009-2014 brała udział w wystawach pokonkursowych "Przedwiośnie" organizowanych przez Galerię BWA w Kielcach. Współpracuje z Galerią Krebsen w Kopenhadze, fundacją Autoped w Rotterdamie, z firmą Art Office w Warszawie. W działalności zawodowej doktorantki są także krajowe i międzynarodowe projekty artystyczno-edukacyjne.

Na szczególną uwagę w kontekście rozprawy doktorskiej zasługują prace, cykle malarskie (indywidualne wystawy) pt. „Obraz” w Starej Prochowni w Warszawie w 2005 roku, pt. „Archipelagi” w Galerii Think Art w Poznaniu w 2014 roku, „Recykling szkicu” w Bazie Zbożowej w Kielcach w 2015 roku i „Malarstwo” Galeria Zielona w Busku w 2015 roku. W nich ujawniają się fascynacje zjawiskiem ogródków działkowych w szerokim tego słowa znaczeniu. Wskazują na początki refleksji i poszukiwań, które w obszerny i pogłębiony sposób zostaną zawarte w pracy doktorskiej.

Malarstwo jest formą wypowiedzi, którą doktorantka od lat (poszerzając swoje doświadczenia) dzieli się z publicznością. Język malarski jest tym poprzez który wygłasza swoje poglądy na świat, drugiego człowieka i otaczającą nas rzeczywistość.

Praca doktorska pt. „Po słonecznej stronie. Fragmenty rzeczywistości działkowej” pani mgr Iwony Stachury podzielona została na trzy rozdziały.

Rozdział I Proces. Realizacja

Rozdział II Problematyka artystyczna. Przestrzeń. Kolor

Rozdział III Problematyka teoretyczna. Natura działek. Natura kolor

Rozdział IV Teorie i praktyki artystyczne będące obszarem odniesień dla własnych rozważań.

W rozdziale I doktorantka przywołuje źródło inspiracji malarskiej jakim są ogródki działkowe. Obszar badawczy określony w pracy doktorskiej już wcześniej był dla autorki powodem refleksji i działań dokumentacyjnych. Dotychczasowe realizacje cykli malarskich skupiały się na: „przedstawianiu przestrzeni o patchworkowej naturze, tworzeniem ze zgrupowanych altanek nowych kształtów, szukaniem sposobu na równoczesne ukazanie różnych warstw obrazu. Stosowanie koloru w tych pracach miało charakter abstrakcyjny i intuicyjny, celem zastosowania określonej gamy było scalenie poszczególnych obrazów w ramach cyklu”.

Z tym bagażem doświadczeń i w poszukiwaniu adekwatnej formy autorka dochodzi do wniosku: „samo przedstawienie czy przetwarzanie motywu na płaszczyźnie jest niewystarczające dla pełniejszego oddania fenomenu ogródków działkowych”. Znalezienie innego sposobu przedstawienia obrazów w przestrzeni były nadrzędne. W tym przypadku - instalacja stała się wypowiedzią, która niesie ze sobą wielość konotacji, zarówno malarskich jak i refleksji dotyczących idei domu, altanki. Azylu człowieka w dżungli miasta, azylu spokoju.

Doktorantka precyzyjnie opisuje proces koncepcyjny i realizacyjny projektu artystycznego, nie pozostaje mi nic innego jak zacytować ujmujące określenie dla

stworzonego obiektu pani Iwony Stachury „składzik na malarstwo” rozumiem wymiennie z określeniem „domku dla domków”. Dzieło stanowią: zaprojektowana uproszczona forma altanki, 102 obrazy, 13 płócien-drzwiczek, 13 artefaktów/elementów znalezionych w przestrzeni ogródków działkowych oraz autentyczna ławka.

Prace/obrazy zostały wykonane farbami akrylowymi i tłustymi pastelami. Technika mieszana dawała autorce przy tym formacie prac wzmocnienie koloru, efekt przestrzeni, akcentowanie szczegółów.

Zbiór materiałów fotograficznych, dokumentacyjnych pozostawał punktem odniesienia dla poszczególnych obrazów. Analizując zapisy fotograficzne, „tu i teraz” czyli pory roku i nasłonecznienie zdjęć autorka wykorzystwała je w trakcie tworzenia prac. Fotograficzne notatki silnie różnicowały pojedyncze bryły, wpłynęły także na wzajemne oddziaływanie, kontrasty i dynamikę całości. Chciałabym podkreślić, że choć wszystkie obrazy powstały na podstawie autentycznych altanek, to nie zamiar odtwarzania ich był zamierzeniem artystki. Chyba w każdym z nas jest zapisana potrzeba obcowania z naturą i choć przyćmiona przez fascynację „prawdziwego” wielkomiejskiego życia, jego tempa odzywa się ciszej lub głośniejsze. Ta autorefleksja doktorantki, silna wewnętrzna potrzeba obrała formę niebanalną. Obrazy poszczególnych altanek nie są już tylko ich zbiorem, a modułowość nie jest już tylko systemem. Iwona Stachura uchwyciła metaforycznie treści pełne namysłu nad naszym bytowaniem. Autorka interesująco analizuje i ilustruje pracę przykładami różnych typów i rozwiązań altanek, niewątpliwie kreatywnych, wynikających z możliwości i fantazji poszczególnych właścicieli.

Ławka użyta przez doktorantkę - autentyczny element, cytat z przestrzeni ogródków działkowych, kiedyś także element prawie każdego domu. Miejsce szczególne, miejsce spotkania i dyskusji, miejsce zatrzymania się na chwilę. Rozmów codziennych, błahych i tych ważnych.

Iwona Stachura nadaje jej kolejne znaczenia - miejsca spotkania ze sztuką, i z samym sobą.

Rozdział II Problematyka artystyczna. Przestrzeń. Kolor

Doktorantka w szczegółowy sposób uzasadnia odseparowanie altanek-objektów z otoczenia. Trafnie precyzuje koncepcje modułowości założonej dla większej całości. Patchwork, czyli wiktoriański produkt ubóstwa (każdy fragment zużytej odzieży był wykorzystywany do powstawania nowej tkaniny), tak też „ogród”, zanim stał się rekreacyjnym, dostarczał pożywienia najbiedniejszym robotnikom społeczeństwa przemysłowego XVIII wieku. Pierwotne powody obydwu działań są wymowne i interesujące a w kontekście artystycznym tłumaczą idee. Refleksje dotyczące zjawisk doktorantka ciekawie przekłada na język sztuki. Iwona Stachura intuicyjnie poszukiwała innej formuły dla dzieła, innej niż klasyczne eksponowanie obrazów, które zepnie klamrą treść i formę oraz wielość znaczeń. Udaje się to dzięki poszukiwaniom twórcy, otwartości na inne środki artykulacji. Relacje przestrzenne w odbiorze obrazu zaczynają pełnić pierwszorzędą rolę. Odbiorca jest otoczony obrazem (tak jak w przypadku altanki-domku). Biała płaszczyzna tak

jak w sztuce japońskiej nie jest płaszczyzną, ale przestrzenią, do której zaprasza nas artystka. Tak odczytuję poszczególne prace malarskie autorki jak i ostateczną formę instalacji.

Galeria jest oczywistym miejscem ekspozycji realizacji, ale z niekrytą ciekawością reakcji i zdarzeń byłoby zaprezentować ją w naturalnym środowisku z którego pochodzi, czyli przestrzeni ogródków.

Dalsza część rozdziału odnosi się do koloru. Ich wzajemnych relacji i zależności. Ograniczenie gamy kolorystycznej użytej przez autorkę intrygująco kontrastuje z bielą zewnętrznych ścian całego obiektu. Decyzja o zawężeniu gamy barw była dla niej wyborem podyktowanym skojarzeniami z końcem dnia pracy ogrodnika i zjawiskami kolorystycznymi zachodzącymi wraz ze zmianą emisji światła słonecznego.

Poprzez badania i analizy autorka pogłębiała swoją wiedzę dotyczącą względności barw. Pomarańcz, róż, czerwony harmonia barwna radykalnie określona przez Iwonę Stachurę została poszerzona dla nowych efektów przestrzennych o biel, czern i ugię. Artefakty znalezione w przestrzeni ogródków działkowych są w gamie niebiesko-zielonej przez co zachowują inny charakter.

Uzyskane w wyniku badań i eksperymentów rezultaty opisuje w pracy. Aspekt oddziaływania barw na ludzką psychikę to kolejny wątek pracy, której autorka poświęca niemało miejsca. Iwona Stachura wysuwa tezę, że badania odwołujące się do pojedynczych barw można odnieść także do gamy kolorystycznej. Rezultaty pracy doktorantki potwierdzają założoną tezę. Doktorantka pisze: „Zastosowana przeze mnie gama z dominującymi barwami ciepłymi powinna dawać wrażenie bezpieczeństwa, przyciągać uwagę, zachęcać do przebywania wewnątrz. Zależało mi na stworzeniu - za pomocą koloru - odczucia emanacji energii, która ożywia, ale nie przytłacza czy drażni. Teza Iwony Stachury na drodze poszukiwań badawczych zostaje potwierdzona rezultatami pracy - zakreślenie gamy kolorystycznej daje wrażenie bezpieczeństwa, przyciąga uwagę, zachęca do przebywania wewnątrz. Tak prowadzone prace świadczą o dojrzałości i świadomości artystki, niezwyklej wrażliwości pozwalającej na prowadzenie obserwacji i przetwarzanie ich w kolejne własne kreacje.

Rozdział III

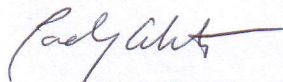
Natura działek. Iwona Stachura rozszerza swoją teoretyczną pracę o kontekst historyczny kulturotwórczy, antropologiczny zjawiska jakim są ogródki działkowe i ich altanki.

Podrozdział „Natura koloru” podejmuje wątek wrażliwości natury barw, względność w odbiorze temperatury i przestrzennego oddziaływania barw, ich wpływu na organizm i psychikę człowieka. Zagadnienia, problemy teoretyczne koloru pokazują szeroką wiedzę doktorantki w literaturze przedmiotu. Analiza porównawcza dotycząca relatywności barw na przykładzie barwy czerwonej uzmysławia czytelnikowi jak pogłębiona wiedza teoretyczna ma zdolność uruchamiania asocjacji w dziele malarskim. Doktorantka wykorzystuje ją świadomie z wielką atencją. Chwilami wydawać by się mogło, że przyjmuje założenie (tonacja barwna) dla estetyzacji pracy.

Nic bardziej mylnego, wybór obiektów, radykalizacja wyboru gamy kolorystycznej, modułowość, forma przestrzenna prezentacji przedstawiają dzieło przemyślane,

Konkluzja

Po wnikliwym zapoznaniu się z przedłożonymi do recenzji materiałami stwierdzam, że przedstawiona do obrony przez mgr Iwonę Stachurę praca doktorska na temat *Po słonecznej stronie. Fragmenty rzeczywistości działkowej* spełnia wymagania Art. 13. Ustęp 1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198). Praca doktorska stanowi oryginalne dokonanie artystyczne i świadczy o samodzielnie prowadzonej pracy twórczej. Teoretyczna wykładnia pracy artystycznej, jaką jest jej opis, świadczy o szerokiej i pogłębionej wiedzy kandydatki o dyscyplinie sztuk pięknych. Tym samym wnioskuję bez zastrzeżeń o nadanie mgr Iwonie Stachurze przez Radę Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie sztuki piękne.

dr hab. Katarzyna Podgórska-Glonti prof. UAP